

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L., spol. s r.o. v likvidácii**, so sídlom v T., proti žalovanej **P. M.**, bývajúcej v T., **o určenie, že došlo k čiastočnému zrušeniu kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 12 C 1069/2001, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 19. júna 2007 sp.zn. 17 Co 65/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 19. júna 2007 sp.zn. 17 Co 65/2007 a rozsudok Okresného súdu Trenčín z 24. mája 2006 č.k. 12 C 1069/2001-229 **z r u š u j e** a konanie vo veci **z a s t a v u j e**.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trenčín rozsudkom z 24. mája 2006 č.k. 12 C 1069/2001-229 určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalobcom a žalovanou dňa 29.1.1993 o prevode spoluvlastníckeho podielu X. k nehnuteľnostiam zapísaným u Okresného úradu v Trenčíne, odbor katastrálny na liste vlastníctva č. X. pre kat. úz. T. ako parcela č. X. – záhrada vo výmere X. m², parcela č. X. – zast. plocha vo výmere X. m² a dom súp. č. X. na parcele č. X., ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený bývalým Katastrálnym úradom v B. – Správa katastra T. pod č. V. dňom 10.2.1993, bola z dôvodu odstúpenia žalobcu od tejto zmluvy v časti zodpovedajúcej prevodu spoluvlastníckeho podielu X.-in zrušená. Návrh vo zvyšnej časti podielu X. zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 81 570,-- Sk k rukám jeho právneho zástupcu Mgr. P. M. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm.c/ O.s.p., lebo žalovaná

neuznala platnosť žalobcovho odstúpenia od zmluvy. Žalobca tak nemal podklad na zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, ktorý svedčil v prospech žalovanej. Vo veci samej vychádzal zo zjednocujúceho stanoviska občiansko-právneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorého je možné odstúpiť čiastočne od kúpnej zmluvy v prípade čiastočného zaplatenia kúpnej ceny. Keďže žalovaná zaplatila žalobcovi časť dlhu v sume 1 060 821,-- Sk, tejto časti kúpnej ceny zodpovedá podiel vo výške X.-in a nezaplatený zostal podiel vo výške X.-in. Rozhodol preto tak, že kúpna zmluva bola v časti zodpovedajúcej prevodu spoluvlastníckeho podielu vo výške X.-in zrušená a vo zvyšnej časti podielu X.-in žalobu zamietol (žalobca žiadal určiť, že zmluva bola zrušená v časti zodpovedajúcej prevodu spoluvlastníckeho podielu vo výške X.).

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 19. júna 2007 sp.zn. 17 Co 65/2007 na odvolanie žalobcu i žalovanej rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 40 266,-- Sk do troch dní na účet jeho právneho zástupcu Mgr. P. M.. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že okresný súd zistil náležitým spôsobom skutkový stav veci a na jeho základe vec správne právne posúdil. Námietku žalovanej spočívajúcu v tom, že okresný súd nevykonal dôkaz výsluchom svedka M. K., jedného z konateľov žalobcu na okolnosti splnenia časti dlhu, považoval za nedôvodnú. Na pojednávaní pred okresným súdom zástupca žalovanej výslovne uviedol, že nenavrhuje vykonať ďalšie dôkazy. Rovnaké prehlásenie vykonali účastníci zhodne pred vyhlásením uznesenia, ktorým okresný súd vyhlásil dokazovanie za skončené a kedy následne vo veci vydal konečné rozhodnutie. Nenastala preto situácia v zmysle § 205 ods. 2 písm.c/ O.s.p., že by prvostupňový súd nevykonal navrhovaný dôkaz, spôsobilý preukázať právne významnú skutočnosť pre rozhodnutie vo veci samej. Rovnako ako súd prvého stupňa vychádzal zo zistenia, že žalovaná nezaplatila žalobcovi zostatok kúpnej ceny v sume 456 400,-- Sk v dodatočne stanovenej lehote, t.j. do 5.9.1995. V dôsledku omeškania s časťou kúpnej ceny žalobca preto dôvodne odstúpil od zmluvy a následne došlo k jej zrušeniu v zmysle ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a to v rozsahu zodpovedajúcom nezaplatenej časti kúpnej ceny. Odvolanie žalovanej považoval preto za neopodstatnené podané. Za nedôvodné považoval aj odvolanie žalobcu, smerujúce proti výroku, ktorým prvostupňový súd jeho návrh čiastočne zamietol.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala včas dovolanie žalovaná. Navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a tiež okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému

súdu na ďalšie konanie. Uviedla, že súdy nižších stupňov prejednali a rozhodovali vec, o ktorej sa už právoplatne rozhodlo v konaní pred Okresným súdom v Trenčíne vedenom pod sp.zn. 12 C 728/95. V uvedenom konaní súd rozhodol vec tých istých účastníkov, s rovnakým predmetom konania (predmetom bolo odstúpenie od kúpnej zmluvy totožnej so zmluvou v tomto konaní) tak, že návrh žalobcu bol zamietnutý. Bolo konštatované, že žalobkyňa neodstúpila platne od celej kúpnej zmluvy a tak bola posúdená aj „čiastočná neplatnosť“, keďže v danej veci iné odstúpenie od kúpnej zmluvy, než ktoré súdy už posúdili, urobené nebolo. Je preto daný dovolací dôvod podľa § 237 písm.d/ O.s.p. Okrem toho krajský súd svojím postupom odňal žalovanej možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Ťnou navrhované dôkazy, najmä rozhodujúci dôkaz výsluch konateľa spoločnosti, ohľadne právnych úkonov spoločnosti o započítaní pohľadávok odporkyne na splatenie kúpnej ceny, súd totiž bezdôvodne odmietol vykonať. Navyše, rozhodol o určení, že tu právny vzťah nie je bez toho, aby na tom mal žalobca naliehavý právny záujem (toho dôkazom je aj jeho posledné podanie na súd, ktorým mení svoj návrh) a bez toho, aby riadne zistil existenciu označených nehnuteľností a ich vlastníkov. Dovolanie teda odôvodnila tiež tým, že rozhodnutie krajského súdu (aj okresného súdu) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedol, že v predmetnej veci nie je daná prekážka rozsúdenej veci tak, ako to tvrdí žalovaná. V tejto veci nejde o totožný predmet konania s vecou vedenou na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 12 C 728/95 (v predchádzajúcom konaní predmetom bolo určenie, že v dôsledku odstúpenia od zmluvy došlo k zrušeniu zmluvy v celom rozsahu a teraz len k jej zrušeniu v časti). Navyše určovací žaloba bola v predchádzajúcom konaní rozsudkom zamietnutá bez toho, aby súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania (žaloba bola zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení). V konaní nedošlo ani k vade uvedenej v ustanovení § 237 písm.f/ O.s.p. Navrhol preto dovolanie žalovanej zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) uznesením z 21. mája 2008 sp.zn. 2 Cdo 187/2007 dovolanie žalovanej odmietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že dovolanie podľa § 238 O.s.p. prípustné nie je a že v konaní nedošlo ani k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Dovolací súd sa nestotožnil s názorom dovolateľky, že ide o prípad prekážky veci právoplatne rozsúdenej podľa § 159 ods. 3 O.s.p. Vychádzal z toho, že v tomto konaní bolo síce právoplatne rozhodnuté medzi tými istými

účastníkmi, ako v konaní vedenom pred Okresným súdom Trenčín pod sp.zn. 12 C 728/95, ale nejde o totožnosť predmetu sporu. Navyše v predchádzajúcom konaní bola žaloba zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a teda, v skoršej žalobe bolo rozsudkom rozhodnuté bez toho, aby súd záväzne posúdil existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi konania. Dospel preto k záveru, že konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, nie je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. d/ O.s.p. Za nedôvodnú považoval aj námietku dovolateľky o odňatí možnosti konať pred súdom, ktoré malo spočívať v nevykonaní ňou navrhnutých dôkazov. K tomu uviedol, že nevykonanie všetkých účastníkom navrhnutých dôkazov nie je odňatím možnosti konať pred súdom, pretože v zmysle ustanovenia § 120 ods. 1 veta druhá O.s.p. je vecou súdu, aby rozhodol, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. Prípustnosť dovolania preto ani podľa § 237 písm.f/ O.s.p. nie je daná. Keďže nezistil ani ďalšie vady uvedené pod písmenami a/ až c/, ani pod písm.g/ ustanovenia § 237 O.s.p., jej dovolanie odmietol ako podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p.).

Na základe sťažnosti žalovanej Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") nálezom z 2. apríla 2009 sp.zn. II. ÚS 19/09 (ďalej len "nález") vyslovil, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp.zn. 2 Cdo 187/2007 porušil základné právo žalovanej na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. mája 2008 sp.zn. 2 Cdo 187/2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení nálezu ústavný súd uviedol, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zahŕňa v sebe aj právo na ochranu pred opakovaným uplatňovaním práva, o ktorom bolo už raz právoplatne rozhodnuté, pokiaľ nedošlo k zrušeniu právoplatného rozhodnutia v predpísanom konaní. V posudzovanom prípade bolo treba posúdiť, či neskoršiemu konaniu o určenie čiastočného zrušenia kúpnej zmluvy bránil právoplatný rozsudok, ktorým bola skoršia žaloba o určenie úplného zrušenia kúpnej zmluvy právoplatne zamietnutá. Na rozdiel od názoru najvyššieho súdu dospel k záveru, že z hľadiska posúdenia prekážky rozsúdenej veci bola v danom prípade splnená nielen podmienka totožnosti účastníkov konania, ale aj podmienka totožnosti predmetu konania. Z okolností posudzovaného prípadu je totiž zrejmé, že obe žaloby sa opierajú o to isté (jedno) odstúpenie žalobkyne od zmluvy. Na základe skoršej žaloby, týkajúcej sa celej kúpnej zmluvy, museli všeobecné súdy posudzovať platnosť odstúpenia od nej v celom rozsahu zmluvy, teda aj v tej časti, ktorá bola predmetom neskoršieho konania

o určenie, že zmluva bola sčasti zrušená. Za nesprávny považoval aj názor najvyššieho súdu, že prvá žaloba bola zamietnutá len pre nedostatok naliehavého právneho záujmu a teda, že na jej základe nedošlo k záväznému posúdeniu existencie právneho vzťahu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k záveru, že najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v súvislosti s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací opätovne preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, a viazaný právnym názorom vysloveným ústavným súdom dospel k záveru, že konanie pred odvolacím súdom a tiež pred súdom prvého stupňa trpí vadou v zmysle § 237 písm.d/ O.s.p. z dôvodov, ktoré sú uvedené v odôvodnení nálezu. Z nich nepochybne vyplýva, že v tomto konaní, v porovnaní s vecou vedenou pod sp.zn. 12 C 728/95, je daná nielen totožnosť účastníkov konania, ale aj predmetu konania. Z uvedeného v súlade s ustanovením § 159 ods. 3 O.s.p. možno vyvodiť, že právoplatný rozsudok vydaný v konaní vedenom pod sp.zn. 12 C 728/95 (rozsudok okresného súdu Trenčín z 12. decembra 1995 č.k. 12 C 657/98-37 v spojení s právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 10. septembra 1998 sp.zn. 32 Co 233/97) tvorí pre toto konanie prekážku právoplatne rozsúdenej veci.

Podľa § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (§ 103 O.s.p.).

Podľa § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

V prípade prekážky právoplatne rozsúdenej veci (res iudicata) ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, na ktorý súd musí prihliadnuť v každom štádiu konania z úradnej povinnosti a ktorého procesným dôsledkom je v zmysle § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. zastavenie konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a konanie vo veci zastavil (§ 243b ods. 3 veta druhá O.s.p.).

O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm.c/ O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 224 ods. 1 a § 243b ods. 5 O.s.p., lebo konanie bolo zastavené.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. augusta 2009

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová